

पूर्वांचल

Purwanchal National Daily

◆ वर्ष : २१ ◆ अंडक : ४५ ◆ पृष्ठ ४ ◆ बिर्तमोड ◆ दिनांक २०८० पुस १५ गते आइतवार (Sunday, Dec 31. 2023) नेपाल सम्बत् १९४२ Web : www.purwanchaldaily.com

मोरटसाइकलमा
ब्राउनसुगर बोकेपछि...

भाषा, पुस १४। भाषामा प्रतिबन्धित लागूआईपद्धति ब्राउन सुगर र मोटरसाइकलसहित दुई जना पकाउ परेका छन्।

पकाउ पर्नेहरू मोटरसाइकल चालक अञ्जनद्वारा-११ निवासी २९, वर्षीय मनिस मोकान र पछाडि सबार सोही ठाउँका ३७ वर्षीय रीघवाहादुर दर्जी हेको जिल्ला प्रहरी कार्यालय भाषामा डीएसपी खोगद्विप्रसाद रिजालले जानकारी दिए।

पूर्व-पश्चिम महेन्द्र राजमार्ग अन्तर्गत मेचीनगर-१३स्थित चारालाई चौकमा प्रहरी चौकी चारालाईबाट (बाँकी अन्तिम पृष्ठमा)

अरु बैंक खाताबाट रु. २४
लाख चोरें तीन जना पकाउ

काठमाडौं, पुस १४। विद्युतीय माध्यमबाट अरुको बैंक खाताबाट २४ लाख रुपैयाँ भन्दा धेरै रकम चोरी गरेको आरोपमा रौतहटके तीन जनालाई पकाउ गरेको छ।

पकाउ पर्नेमा रौतहटको गौर नगरपालिका-४ वस्ते २५ वर्षीय जीतेन्द्र गिरी, गौर-७का ३७ वर्षीय दीपेन्द्रकुमार साह र रौतहटके गुजरा नगरपालिका ६ घर भइ हाल चन्द्रपुर नगरपालिका-१० वस्ते ४० वर्षीय राजकुमार साह छन्।

उनीहरूले विभिन्न कार्यालयको नाममा भारतको घोडासहनबाट फिर्ते नामांकिता र सवारी चालक अनुमतिप्रबन्ध बनाइ तीकागजातावाट सिमकार्ड निकालेर विभिन्न बैंकहरूमा खाता खोली मोबाइल बैंकिङ प्रणालीमार्फत विभिन्न व्यक्तिको खाताबाट पटकपटक गरेर २४ लाख ३७ हजार ६८५ लाख ४६ हजार ४ सय ४० रुपैयाँ चोरी गरेको जिल्ला प्रहरी कार्यालय रौतहटले जानाएको छ।

प्रहरीका अनुसार उनीहरूले गौर नगरपालिका-४ का जयप्रकाश रायको अनाईसी एशिया र माद्रासुच्छे (बाँकी अन्तिम पृष्ठमा)

जलथलका वासिन्दा हातीको त्रासमा

भाषा, पुस १४। भाषाको चाराकोषे जलथल जंगलमा रहेको रैथाने जंगली हातीले मानवीय तथा भौतिक क्षति पुर्याइदेहोको भन्नै कोंशी प्रदेशका आन्तरिक मार्मिला तथा कानूनमन्त्री शम्शेर राईको ध्यानाकर्षण गराएका छन्।

भाषाको दक्षिणी पालिकाहरूको अवलोकन भ्रमण गर्ने कमात्रा शनिवार हिंदवारी पुगेका मन्त्री राईलाई पारीका कालिका सामुदायिक बन उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरूले जंगलोंपरे पुर्याउदै आएको मानवीय तथा भौतिक क्षतिको बारेमा जानकारी गराउदै ज्ञापनपत्र बुझाएका हुन्।

जलथल जंगल आसपास बस्तीका वासिन्दा हातीले डर र त्रासमा रहेको मन्त्री राईलाई भन्नै अन्तर्वेदी अवगत गराउनुका साथै लिखित ज्ञापन-पत्र बुझाएको पारीभरा कालिका सामुदायिक बन उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष सागर पोतेलले जानकारी दिए।

हाती आतक रोकायाम तथा न्यूट्रीकरणका लागि दिगो व्यवस्थापनको प्रबन्ध र जंगल विपरित जिडिं

■ मृतकका परिवारलाई १० लाख ■ ईपीएस कोरिया प्रमुख, डीएसपी र मन्त्रीका पीएसओ निलम्बित, सीडीओ र एसएसपी तानिए

भाषा, पुस १४। नेपालले बालकुमारी घटनामा मारिएका दुई जना युवकको परिवारलाई राहत स्वरूप १०-१० लाख रुपैयाँ दिने निर्णय गरेको सञ्चार तथा सूचना प्रविधिमन्त्री रेखा शर्माले जानकारी दिइन्। उनले सो घटनाका धाइतेहरूको उपचारमा लागेको खर्च सरकारले व्याहोने निर्णय गरेको जानकारी दिइन्।

यथा सरकारले ईपीएस कोरिया शाखाका प्रमुख (निर्देशक) गुणदृढ सुवैदालाई निलम्बन गरेको छ। शनिवार दिउंसो ध्रुवान्तरिको सरकारी निवास वालुवाटारमा बसेको बैठकले सुवैदालाई निलम्बन गर्ने निर्णय गरेको हो। शुक्रवारको घटनापछि शनिवार विहानेवैधि श्रम मन्त्रालयका सबै विभागीय कर्मचारीहरूको र मन्त्रीवीच त्यसबाटे छलफल भएको थिए।

यसअधि ईपीएस कोरिया शाखाका प्रमुख सुवैदालाई निलम्बन गरेको छ। शनिवार दिउंसो ध्रुवान्तरिको सरकारी निवास वालुवाटारमा बसेको बैठकले सुवैदालाई निलम्बन गर्ने निर्णय गरेको हो। शुक्रवारको घटनाका कारण जिल्लाका सरकारी अधिकारीहरूको व्यापक जिम्मेवारी हेरेकर भएको हो।

अदेशबिने गोली चल्ना गृह मन्त्रालय तानिए

ललितपुरका सीडीओ

ललितपुरको बालकुमारीस्थित रोजगार अनुमति प्रणाली (ईपीएसको कायालय ग्राहकी अगाडि भएको घटनाका कारण जिल्लाका सरकारी अधिकारीहरूको व्यापक जिम्मेवारी हेरेकर भएको हो। शुक्रवार दिउंसो ललितपुरको बालकुमारीमा भएको घटनापछि सरकारले उनलाई निलम्बन गरेको हो।

सीडीओ स्ल पणित

शुक्रवार दिउंसो बालकुमारीमा भौतिक, पूर्वाधार तथा यातायातमन्त्री प्रकाश ज्वालाको गाडी जलाइएपछि घटेको घटनाका कारण दुई यवाले ज्यान गुमाएका थिए। सो घटनामा संलग्न प्रहरी अधिकारी र मन्त्रीका पीएसओ निलम्बनमा परेका छन्। एकजना प्रहरी अधिकारी र प्रमुख जिल्ला अधिकारी (सीडीओ) को भने सरुवा भएको छ। जिल्ला प्रहरी परिसर, ललितपुरका प्रमुख ईपीएसपी सिद्धिविक्रम शाहलाई प्रहरी प्रधान कायालय नक्साल तानिएको छ। त्यरैतै, सीडीओ रुद्र पणितलाई गृह मन्त्रालय तानिएको छ।

कर्सरी तानिए सीडीओ पणित ?

सोंतका अनुसार शनिवार विहानै प्रधानमन्त्रीको सरकारी निवास बालुवाटारमा गुहमन्त्री नारायणकाजी श्रेष्ठसहित प्रहरी अधिकारीहरूलाई बोलाइदैको थियो। बालकुमारीमा उक्त घटना घट्दा आफू दोल्खा रहेको (बाँकी अन्तिम पृष्ठमा)

ठेकेदारको लापरबाहीले स्वास्थ्यचौकी भवन अलपत्र

चोटाङ, पुस १४। ऐसेलुखर्क गाउँपालिका-१ राखाखाइदेलस्थित स्वास्थ्यचौकी भवन ठेकेदारको लापरबाहीले अलपत्र परेको छ। दुई वर्षअघि नै बानिमन्त्रपूर्वे उक्त भवन ठेकेदार कम्पनी गोरी पार्वती न्यू टेक्निकलको चरम छिलासुस्ती तथा लापरबाहीका कारण अलपत्र परेको हो।

भुइंतलाको प्रबालामा प्लाप्टर गरिसकिएको भवनको माथिल्लो तलामा भने पब्लिल नै निर्माण भएको छैन। गोरी पार्वती न्यू टेक्निकल जेमीले २०७८ फागुन २७ गते सम्पन्न नै बानिमन्त्रपूर्वे २०७९ मंसिर ११ गते स्वास्थ्यचौकी भवन निर्माणको ठेक्का सम्भोता गरेको थिए।

पटक-पटक थप भएको स्पाद गुरुद्विदा पनि निर्माण कम्पनीले भवनको बाँकी काम गरेको छैन। उक्त कम्पनीले काम पूरा नारेको भन्नै शहरी विकास तथा भवन निर्माण आयोजनाको कायालय ओखलदुङ्गाको प्रमुख प्रभाकर कर्णले कम्पनीलाई कारबाही गर्नुको विकल्प नहेको बताए। अब पनि काम भएन भने कारबाही गर्दै भनेन अन्तिमपटक ताकेतपत्र पठाइएको प्रमुख कर्णले जानकारी दिए। गोरी पार्वती न्यू टेक्निकल जेमीले भ्याट बाहेक रु. सात करोड ४० लाख ८४ हजार २ सय १६मा पाँच स्वास्थ्यचौकीको भवन निर्माणको ठेक्का पाएको छ।

३०८८: शिवाय सहकारीले २१ लाख नाफा बाँडफाँड गर्ने

चारपाले, पुस १४। विर्तामोडास्थित उनमें शिवाय सहकारी संस्थाले ११३१ वार्षिक कायालयसम्बाध सम्पन्न गरेको छ।

भाषा प्रहरी विर्तामोड-५मा मुख्य कायालय रहेको संस्थाले शनिवार चारपानेस्थित पर्यामा पार्टी यालेसमा साधारणसम्बाध सम्पन्न गरेको हो। संस्थाका अध्यक्ष भरतलाल भएको कायाकममा नेपाल दशनामी समाजका केन्द्रीय अध्यक्ष गोविन्दविक्रम गिरीको प्रमुख आतिथ्य रहेको थिए।

स्वागत उपायक्ष खिलवाहादुर गिरी (राजु) ले गरेको कायाकममा प्रमुख अतिथि गिरी, नेपाल दशनामी समाजका कोर्पोरेशन अध्यक्ष पदभालाकार पार्टी (प्रकाश), समाजकी भाषा महिला अध्यक्ष तथा सलाहकार पार्टी शहीद राजनीति गिरीको पिता केवार शाश्वत अध्यक्ष गर्नेको थिए।

सचिव शंकर गिरीले सञ्चालन गरेको कायाकममा आव २०८०/०८८९को नीति, कायाकम तथा बजेट संस्थाको कोपायक्ष खिल गिरीले प्रस्तुत गरेको थिए। आयोक्ष वर्ष २०७९/०८०८ सम्ममा १ हजार ६ सय ७६ जना शेयर सदस्य रहेको थिए। आयोक्ष वर्ष २०८०/०८११मा ११३१ वार्षिक निवासी शेयरपैकी १ करोड ८८ लाख ७९ हजार ६ सय १६मा रुपैयाँ रहेको अध्यक्ष भरतलाल गिरीदारा शेयरपैकी १ करोड ८८ लाख ७९ हजार ६ सय १६मा पाँच स्वास्थ्यचौकीको भवन निर्माणको ठेक्का पाएको छ।

सचिव शंकर गिरीले सञ्चालन गरेको कायाकममा आव २०८

सापकोटाको नीलि सार्वजनिक

धूतावारी, पुस १४। आफ्नो जन्मोत्सव र विवाह उत्सवको सन्दर्भ पारेर भाषापाका एक स्टान्टले नीलि उपन्यास सार्वजनिक गरेका छन्।

भाषा धूतावारिका औपचित व्यवसायी गोपाल सापकोटाको (गोसा भाषापाल)ले आफ्नो पहिलो कृति सार्वजनिक गरेका हुन्। नेपाल मेडिकल स्टोर्सको स्थापनाको स्वर्णउत्सव समेत मनाइएको कार्यक्रममा भाषा समाचारी सामाजिक उपन्यास नीलिको प्रमुख अतिथि अग्रज पत्रकार तारा बरालले लोकार्पण गरेका हुन्।

लोकप्रिय कृतिमार्गी अग्रज स्पष्टा चन्द्र भाङ्गारीसाहित कवि विटु केसी र साहित्यकार रघुमेश्वर र सेवीले समीक्षात्मक टिप्पणी प्रस्तुत गरेका थिए। सोही अवसरमा मेडिकल स्थापनाको एवम् स्पष्टा सापकोटाले ५० जना सूचनाहीरुलाई कदरपत्र सहित सम्मान गरेका थिए।

प्रेमल कथामा आधारित सापकोटाको उपन्यास ४२२ पृष्ठको रहेको छ। नेपाल औपचित व्यवसायी संघ भाषा प्रकाशक रहेको कृति लोकार्पण कार्यक्रमको अध्यक्षता औपचित व्यवसायी संघ भाषापाका अध्यक्ष जीवन कुमार खड्काले गरेका थिए।

सोही अवसरमा सापकोटाले सामाजिक उत्तरदायित अन्तरगत पत्रकार सहाया उपचार कोष भाषापालाई २१ हजार १ सय ११ रुपैयां प्रदान गरेका थिए। सो रकम नेपाल पत्रकार महासंघ भाषा शाखा उपायक तुम्हालाई संघ संस्था र प्रदेश अध्यक्ष कुमार खड्काले गरेका थिए। विभाग अधिकारी संघ संस्था र विभागीय व्यवसायी संघ भाषापाका अध्यक्ष कुमार खड्काले गरेका थिए।

विशाल सापकोटाले सामाजिक उत्तरदायित अन्तरगत पत्रकार सहाया उपचार कोष भाषापालाई २१ हजार १ सय ११ रुपैयां प्रदान गरेका थिए। सो रकम नेपाल पत्रकार महासंघ भाषा शाखा उपायक तुम्हालाई संघ संस्था र प्रदेश अध्यक्ष कुमार खड्काले गरेका थिए। विभागीय कार्यक्रमको संघीयता श्रीकृष्ण प्रणाली मान्नर्व परिसरमा आयोजित कार्यक्रमको सञ्जाकर्मी केशव भट्टाराईले सञ्जालन गरेका थिए। संगीतकर्मी गोकुल खड्का, तवलावादक संस्कार सापकोटाले सुमित्रा

सामाजिक प्रस्तुति राखेका थिए।

विशाल सापकोटाले स्वागत गरेको

कार्यक्रम प्रमुख अतिथि गोखापापत्र दैनिकका पूर्व प्रधानसम्पादक समेत रहेका वराल, वाइजुराज संघ धूतावारिका अध्यक्ष सरु घिमिरे लगायतले बोलेका थिए। कार्यक्रम प्रमुख सामाजिक उपचार कोष अधिकारी संघ भाषापाका अध्यक्ष जीवन कुमार खड्काले गरेका थिए।

विभागीय कार्यक्रमको संघीयता श्रीकृष्ण प्रणाली मान्नर्व परिसरमा आयोजित कार्यक्रमको सञ्जाकर्मी केशव भट्टाराईले सञ्जालन गरेका थिए। संगीतकर्मी गोकुल खड्का, तवलावादक संस्कार सापकोटाले सुमित्रा

राखेका थिए।

विशाल सापकोटाले स्वागत गरेको

केर्खामा स्वास्थ्य शिविर

कमल, पुस १४। भाषापाको कमल गाउँपालिकाको केर्खामा शिवारानि निःशुल्क स्वास्थ्य शिविर सम्पन्न भएको छ।

कमल-३ केर्खामा मूल्य कार्यालय रहको नवोदय बहुउद्देशीय सहकारी संस्थाको आयोजना तथा मनमोहन मेमोरियल सामुदायिक अस्पताल वितामोडको प्राचीवधक सहयोगमा कमल-३स्थित शीर्ष धर्म भक्त माध्यमिक विद्यालयको सभाहलमा शिविर सम्पन्न भएको हो।

शिविरमा उपस्थिति विरामीलाई डाक्टर मञ्जुल जिसी र शर्मिला नेपाली तथा निर्दिष्ट प्रमुख राधा न्योपाने लगायतको टोलीले स्वास्थ्य परीक्षण गरेका थिए। विरामीलाई कमल गाउँपालिका तथा मनमोहन अस्पतालकार्तवाट निःशुल्क औपचित वितरण गरिएको शिविर कार्यक्रमका संयोजक सोम अधिकारीले जानकारी दिए।

जानेन्द्र शाह यित्वाले लुम्बिनी प्रदेशको रूपन्वेदीमा छन्।

पुस १५ गते आफ्नाई गरिने नागरिक अभिनन्दनका लागि शाह दम्पती आइतबार त्यहाँ गएका हुन्। नागरिक अभिनन्दन समारोह मूल समितिका संयोजक रामप्रसाद बस्यालका अनुसार पूर्वराजा शिवारानि पृथ्वीनारायण शाहको शालिक अनावरण गर्न कपिलवर्तु जाईछन्। नेपाल एकाले का स्थानीय नेता बस्याल संयोजक वनेपछि पार्टीवाट निकालिएका छन्। उनी गत स्थानीय चन्नावामा सिद्धार्थानि नेता बस्याल संयोजक भएको उमेरदावार थिए।

जानेन्द्र शाहले नातिलाई राजा बनाउन मुख खालिको ?

केतिपल्ये २०६३ सालमा आदोलन सफल भएपछि बैंकी किं? को चर्चा गर्दै। तत्कालीन प्रधानमन्त्री गिराजप्रासाद बिहालाले पनि त्यो सम्भावना औत्याएका बताउने त्यस बेला शाहले त्यस्तो प्रस्ताव अस्तीकार गरेको बताउने गरिन्दै।

केतिपल्ये २०६३ सालमा आदोलन सफल भएपछि बैंकी किं? को चर्चा गर्दै। तत्कालीन प्रधानमन्त्री गिराजप्रासाद बिहालाले पनि त्यो सम्भावना औत्याएका बताउने त्यस्तो प्रस्ताव अस्तीकार गरेको बताउने गरिन्दै।

जानेन्द्र शाहले नातिलाई राजा बनाउन मुख खालिको ?

केतिपल्ये २०६३ सालमा आदोलन सफल भएपछि बैंकी किं? को चर्चा गर्दै। तत्कालीन प्रधानमन्त्री गिराजप्रासाद बिहालाले पनि त्यो सम्भावना औत्याएका बताउने त्यस बेला शाहले त्यस्तो प्रस्ताव अस्तीकार गरेको बताउने गरिन्दै।

जानेन्द्र शाहले नातिलाई राजा बनाउन मुख खालिको ?

केतिपल्ये २०६३ सालमा आदोलन सफल भएपछि बैंकी किं? को चर्चा गर्दै। तत्कालीन प्रधानमन्त्री गिराजप्रासाद बिहालाले पनि त्यो सम्भावना औत्याएका बताउने त्यस्तो प्रस्ताव अस्तीकार गरेको बताउने गरिन्दै।

जानेन्द्र शाहले नातिलाई राजा बनाउन मुख खालिको ?

केतिपल्ये २०६३ सालमा आदोलन सफल भएपछि बैंकी किं? को चर्चा गर्दै। तत्कालीन प्रधानमन्त्री गिराजप्रासाद बिहालाले पनि त्यो सम्भावना औत्याएका बताउने त्यस्तो प्रस्ताव अस्तीकार गरेको बताउने गरिन्दै।

जानेन्द्र शाहले नातिलाई राजा बनाउन मुख खालिको ?

केतिपल्ये २०६३ सालमा आदोलन सफल भएपछि बैंकी किं? को चर्चा गर्दै। तत्कालीन प्रधानमन्त्री गिराजप्रासाद बिहालाले पनि त्यो सम्भावना औत्याएका बताउने त्यस्तो प्रस्ताव अस्तीकार गरेको बताउने गरिन्दै।

जानेन्द्र शाहले नातिलाई राजा बनाउन मुख खालिको ?

केतिपल्ये २०६३ सालमा आदोलन सफल भएपछि बैंकी किं? को चर्चा गर्दै। तत्कालीन प्रधानमन्त्री गिराजप्रासाद बिहालाले पनि त्यो सम्भावना औत्याएका बताउने त्यस्तो प्रस्ताव अस्तीकार गरेको बताउने गरिन्दै।

जानेन्द्र शाहले नातिलाई राजा बनाउन मुख खालिको ?

केतिपल्ये २०६३ सालमा आदोलन सफल भएपछि बैंकी किं? को चर्चा गर्दै। तत्कालीन प्रधानमन्त्री गिराजप्रासाद बिहालाले पनि त्यो सम्भावना औत्याएका बताउने त्यस्तो प्रस्ताव अस्तीकार गरेको बताउने गरिन्दै।

जानेन्द्र शाहले नातिलाई राजा बनाउन मुख खालिको ?

केतिपल्ये २०६३ सालमा आदोलन सफल भएपछि बैंकी किं? को चर्चा गर्दै। तत्कालीन प्रधानमन्त्री गिराजप्रासाद बिहालाले पनि त्यो सम्भावना औत्याएका बताउने त्यस्तो प्रस्ताव अस्तीकार गरेको बताउने गरिन्दै।

जानेन्द्र शाहले नातिलाई राजा बनाउन मुख खालिको ?

केतिपल्ये २०६३ सालमा आदोलन सफल भएपछि बैंकी किं? को चर्चा गर्दै। तत्कालीन प्रधानमन्त्री गिराजप्रासाद बिहालाले पनि त्यो सम्भावना औत्याएका बताउने त्यस्तो प्रस्ताव अस्तीकार गरेको बताउने गरिन्दै।

जानेन्द्र शाहले नातिलाई राजा बनाउन मुख खालिको ?

केतिपल्ये २०६३ सालमा आदोलन सफल भएपछि बैंकी किं? को चर्चा गर्दै। तत्कालीन प्रधानमन्त्री गिराजप्रासाद बिहालाले पनि त्यो सम्भावना औत्याएका बताउने त्यस्तो प्रस्ताव अस्तीकार गरेको बताउने गरिन्दै।

जानेन्द्र शाहले नातिलाई राजा बनाउन मुख खालिको ?

केतिपल्ये २०६३ सालमा आदोलन सफल भएपछि बैंकी किं? को चर्चा गर्दै। तत्कालीन प्रधानमन्त्री गिराजप्रासाद बिहालाले पनि त्यो सम्भावना औत्याएका बताउने त्यस्तो प्रस्ताव अस्तीकार गरेको बताउने गरिन्दै।

जानेन्द्र शाहले नातिलाई राजा बनाउन मुख खालिको ?

केतिपल्ये २०६३ सालमा आदोलन सफल भएपछि बैंकी किं? को चर्चा गर्दै। तत्कालीन प्रधानमन्त्री गिराजप्रासाद बिहालाले पनि त्यो सम्भावना औत्याएका बताउने

ਬਨਦੁਕ ਸਮਾਧਾਨ ਹੋਇਨ

रोजगारीकै लागि अमूल्य मानव जीवन गुमाउनुपर्ने नेपालीको नियति दुर्भाग्यपूर्ण हो । स्वदेशमा रोजगारीको अवसर नपाएका आफ्नो र परिवारको पेट पाल्नकै लागि परदेशिनु रहर हुनै सक्दैन । त्यसो त सविधानले गाँस, बास र कपाससँगै शिक्षा, स्वास्थ्य जस्ता आधारभूत आवश्यकताको समेत परिपूर्तिको प्रत्याभूत गरेको छ । तर, यथार्थमा त्यो सविधानको पानामा सीमित छ । सविधानको पालनामा प्रतिबद्ध र जिम्मेवार हुनुपर्ने भनेकै सरकारले हो । उसैले आमजनताको सविधान प्रदत्त अधिकारप्रति जिम्मेवारबोध नगरेपछि दुःख पाउने भनेकै जनताले हो । किनकि जनता निरीह छन्, अबोला जस्तै र निसहाय पनि छन् । अनि पनि पेटको भोक मेट्न गरीब तथा विपन्न वर्ग कामको खोजीमा शहर-बजार पुग्छन् । ग्रामीण क्षेत्रमा रहनेहरु अभै संकटपूर्ण जीवन बाँच्न बाध्य छन् । त्यहीकारण पछिल्लो समय युवाशक्ति थातथलो छाडेर भारत लगायतका देशहरूमा कामकै खोजीमा पुग्ने गरेका छन् ।

यसबेला अधिकांश गाउँहरु युवाविहीन छन् । जल्ती, मलामी समेत नपाइने अवस्थामा गाउँको कृषियोग्य भूमि बाँझा छन् र विकासका पूर्वाधार निर्माण गर्न पनि कठिन छ । औपचारिक-अनौपचारिक तथ्यांकका आधारमा यस्ता पचास लाखभन्दा बढी युवा विदेशिएका छन् । अझै दिनहुँ हजारौं युवा बाहिरिने उपक्रममा छन् । प्रतिवर्ष लगभग बीस लाख युवा नेपाली रोजगारी बजारको खोजीमा हुन्छन्, ती मध्ये पाँच प्रतिशतले मात्र रोजगारी पाउँछन् । बाँकी युवा अवसर खोज्नै विदेश पुग्छन् । केन्द्रीय तथ्यांक ब्युरोको तथ्यांक अनुसार ८६ लाख व्यक्तिले योग्यता र सिप अनुसार काम पाएका छैनन् । राजनीतिक अस्थिरता र औद्योगिक पूर्वाधार अभावका कारण आठ सयभन्दा बढी युवा प्रत्येक दिन विदेशिने गरेका छन् भने दुईवटा शव भित्रिने गरेको छ । यही बाहिरिने उपक्रममा लागेका दुई युवाले शुक्रबार ललितपुरको बालकुमारीमा भएको प्रदर्शनका क्रममा ज्यान गमाएका छन् ।

कोरिया जानका लागि आवश्यक रोजगारी अनुमति प्रणाली (इपीएस) परीक्षाको विषयलाई लिएर प्रदर्शनमा उत्रिएका प्रदर्शनकारीले सडक अवरुद्ध पार्दै सवारीसाधनमा आगजनी गरेका थिए । त्यसक्रममा भौतिक पूर्वाधार मन्त्री प्रकाश ज्वाला सवार गाडीमा आगजनी भएको थियो । भाषा परीक्षामा सहभागीमध्ये पानी जहाज बनाउने कम्पनीका लागि परीक्षा फारम भरेका युवाले अन्य क्षेत्रका लागि परीक्षा दिन नमिले इपीएस कार्यालयले जनाएको थियो । उक्त निर्णयबिरुद्ध अदालत गएकाहरूलाई अदालतले परीक्षा दिन रोक नलगाउन आदेश दिएपछि अनुत्तीर्ण अन्य युवा पनि फारम भर्न पाउनुपर्ने मागसहित इपीएस कार्यालय पुगेका थिए । तर, कार्यालयले उनीहरूलाई फारम भराउन अस्वीकार गरेपछि युवा विरोध प्रदर्शनमा उत्रिएका थिए । त्यसक्रममा भएको भटप्पमा दई युवा ज्यान गमाउन पगे ।

विरोध वा प्रदर्शन गर्न पाउने सविधान प्रदत्त अधिकार समेत कुण्ठित हुनेगरी प्रहरीबाट भएको कारबाही निन्दनीय छ । मल्त्रीको गाडी जलाएको बिरोधमा मान्द्ये मानू न्यायोचित होइन । मान्द्ये मारेकै आधारमा राजनीतिक अभीष्ट पूरा गर्न सकिएला, तर कानूनी राज्य स्थापित हुँदैन । समस्याको पहिचान गरेर समूल निर्मूल गर्नेतर्फ नलाग्ने हो भने निरीह जनताले कहिल्यै शान्तिपूर्वक बाँच्न पाउने छैन । त्यसैले स्वदेशमै रोजगारीको अवसर बढाउने र पलायन हुने बाध्यतालाई अन्त्य गर्न सरकार अग्रसर हुनुपर्छ । यो नै समाधानको सर्वोत्तम उपाय हुनसक्छ ।

बाबुराम कार्की

तराईका फाँटमा आकाशौ ढाक्ने गरी विभिन्न आकृति
बनाउँदै उड्ने पंक्षी पहिलेको तुलनामा कम देखिन
थालेका छन् । गाउँघर, बासश्याड र भाडी रुखमा धाम
दुख्दै जाँदा चिरिबिरीको आवाजले मुख्य बनाउने ती
मधुर सज्जीत पनि आजकल गाउँघरमा सुनिन छाडेका
छन् । कंक्रिटका सहरबाट हराउँदै जान थालेका त्यस्ता
चरा आजकल गाउँमा पनि देखिन छाइदै गएका छन् ।
दिनभरि खेतमै किसालाई बाली रुम बाध्य बनाउने त्यस्ता
चरा आजकल सोही अनुपातमा देखिन छाडेका हुन् ।

डेढ दशकअधि सम्म दूलै संख्यामा खेतबारीमा चरा
देखन पाइन्थे । आजकाल चरा थोरै संख्यामा सीमित
हुँदै गएका छन् । हिजोआज आहाराको खोजीमा चराहरू
न्यून संख्यामा खेतबारीमा दीखिने गरेका छन् । कृषिजन्य
भूमिमा पाउने चराका केही प्रजाति विश्ववाटै घट्टदो
संख्यामा रहेको चराका जानकार बताउँछन् । चराहरू
भनेको प्राकृतिक सौन्दर्यका गहना हुन् ।
चराचुरुङ्गीबिनाको प्रकृति कल्पना पनि गर्न सकिन्दैन ।
तिनै चराहरूका प्रजाति आजकल मासिदै गइरहेका छन् ।
प्राकृतिक सहअस्तित्वको जर्गना गर्नु हामी मानवको
दायित्व भए पनि मानवकै विविध गतिविधिका कारण
चराहरूको संख्या घट्टदो अवस्थामा छ ।

कृषि प्रविधिको प्रयोगसँगै खेतबारीमा निस्कने भारतीय गोदनदेखि बालीमा लाग्ने रोग किरा नियन्त्रण गर्ने रासायनिक विषादीको प्रयोग दिनप्रतिदिन बढ्दै जादू चराहरूका लागि पर्यावरण प्रतिकूल बन्न पुगेको छ। नेपालमा पाइने आठ सय ९२ प्रजातिका चरामध्ये कुल प्रजातिका २५ प्रतिशत चरा खेतबारीमा खाना र प्रजननका लागि अश्रित हुने गरेको चिनियाँ विज्ञान प्रतिष्ठानबाट 'खेतबारीमा पाइने चरा'मा विद्यावारीदिधि गरेका (पंक्षी अनुसन्धानकर्मी) डाक्टर हेम कट्टवाल बताउनुहुन्छ।

नेपालमा एक सय ५० प्रजातिका चरा जाडो याममा बसाईँ सेरेर तराई क्षेत्रमा आउने गरेका छन्। गर्मीयाममा ६० प्रजातिका चरा बसाईँ सेरेर तराई क्षेत्रमा आउने गरेका छन्। जाडो र गर्मीयाममा बसाईँ सेरेर आउने चरा खेतबारीमै आश्रित हुने गरेको पक्षी अनुसन्धानकर्मी कट्टवाल बताउनुहुन्छ। जाडोमा बसाईँ सेरेर आउने हाँसल्ला प्रजातिका चरा र गर्मीमा बसाईँ सेरेर आउने जुन बकुल्ला र जल कुख्याले खेतबारीमै प्रजनन गर्ने गरेका छन्। रैथाने चरा बगाले बगेडी, भुँडीफोर गरुड र सारससमेत खेतबारीमै निर्भर रहने गरेका छन्। खेतबारी संरक्षित क्षेत्रभन्दा बाहिर हुने भएकाले वन्यजन्तु जस्तो खेतबारीका चरालाई संरक्षण गर्न चुनौती रहेको चराका जानकार बताउँछन्। मानिसको बास बस्ने थलो बाकिलाई गएसँगै बाँसधारीमा बसेर कराउने चारहरूको बास बस्ने थलो घट्टै गैरहरेको छ। गाउँघर बाकिलाई सँगै ती चराको बासस्थान घट्टै गैरहरेको हो। पछिल्ला एक दशकदेखि

मकै : गाउँभन्दा शहरमा लोकप्रिय

देखन जिति रोचक र आकर्षक छन्, स्वादमा पनि फरकफरक यी
मकैका प्रजातिले धेरैको मन तानेको हन्चु। लोकल होस् या
हाइट्रिट मकैको उत्पादनमा आएको विविधताले सबैलाई चकित
तुल्याएको छ। चामला खाँदा-खाँदा वाक्क भएका शहरबासीले मकैका
विविध परिकार रोज थालेका छन्। गाउँको मकै शहर छिरेपछि
गाउँमा भने मकैका परिकार कमै खान थालिएको छ। सुपरमार्केटमा
होस् या किराना पसल मकैको पिठो तथा च्याख्ता सहज रूपमा
पाइन थालेको छ। नेपालमा अढिलेसम्प २७ थरीका मकै पाइन्छ।

पाइन थालका छ। नपालमा जाहलसम्म २७ वराका मके पाइछु
पोलेर खानका लागि भने पहेलो रडको मकै नै लोकप्रिय छ।

मौसमी हरिया मकै शहर-शहर तिकै खपत हुन्छ। हरिया मकैको
विविध परिकार पनि बनाएर खान थालिएको छ। मकैलाई चोखो
अन्नको रूपमा लिइने हुँदा साउन महिनामा होस् या कुनै ब्रत वस्दा
मकैका परिकार बनाएर खाने गरिन्दै। सुप, सलाददेखि मकैको
खिरसम्म बनाएर खान सकिन्दै। मकैमा पर्याप्त फाइबर हुने हुँदा
अन्य अन्नको तलनामा स्वास्थ्यवर्द्धक पनि छ।

मके सबैको प्रिय अन्न हो । सबैभन्दा बढी मखपत हुने मौसमी हारियो नै हो । पोलेर खाने छ उसिनेर जसरी खादा पनि स्वादिष्ट हुन्छ, हारिस मके । हामीले नेपालमा पहेला सुन रडका मके मादेखेका छौं । तर, मकैका दर्जनौं परिकार र रडविरडका हुन्छन् । परिकारमा पनि त्यातिकै विविधत हुन्छ ।

हुन्छ । हामी नेपालीले मझै कि पोलेर खान्दौं कि उसिनेरा कि च्याढ्ला खान्दौं कि ठिँडो । कसैकसै पुवा या रोटी पनि बनाउँछन् । स्वास्थ्यका हिसाब पनि यो अन्न अति उत्तम छ । मझै धेरैको प्रिय अन्न हुँदाहुँदै पनि परिकारमा विविधता दिन नसक्का विस्तारि खेती र खपत कम हुँदै गएको भने देखिन्छ । कर्त कल्चर अर्थात मझै संस्कृती औल्मेक मैत्रिकोपाट

कन कल्पवर अथात् मक सस्कृत आल्मक, मक्सिनका व
सवैभन्दा पुरानो ज्ञात जटिल सम्भया, जसले मक्सिको शहर नजिकैका
टियोटिहुआकानको अविश्वसनीय पिरामिडहरू निर्माण गयो
मेक्सिको (एजटेक), मेसो-अमेरिकाको सवैभन्दा ठूलो साम्राज्य
स्पिनिसको आगमनसम्म, जीवन मकैको जीवनचक्रसँग नजिक थियो।
पछिल्लो तथ्यांक अनुसार संयुक्त राज्य अमेरिका विश्वभर मकैक
प्रमुख उपभोक्ता हो। मकैलाई स्टार्च, मिठाइ, मकैको तेल, पेयपदार्थ
र औद्योगिक अल्कोहोलहरू सहित खाद्य र औद्योगिक उत्पादनहरूका
भीडमा पनि पश्चोद्धन गरिन्छ। मकैमा फाइबर र विरुद्धाको यौगिकता

माडमा पान प्रशावन गान
प्रशस्त हन्द्धन् । जसले

गर्दूँ । यसमा स्टार्चको मात्रा धेरै हुन्छ, यसले रगतमा चिनीको मात्रा बढाउन सक्छ र अधिक सेवन गर्दा वजन घटाउनबाट रोक्न सक्छ ।

मैकैका अनेकौं प्रकार

नेपाली वजारमा केही सीमित मैकैका प्रजाति पाइने भए तार्पणिश्व वजारमा दर्जनौं छन् । रडको हिसाबले होस् या दानावाहन हिसाबले मैकैका धेरै जाति र उपजाति छन् । तर, नेपालमा हामीमा

देखेको र खाएको मकैको जातिमा व्यावसायिक रूपमा खासै विविधता देखिन्दैन ।

इतिहास पलटाउने हो भने मकैको पिता मेकिस्कोलाई मान्न सकिन्छ । मेकिस्कोको ९० प्रतिशत भान्ता मकैको परिकारले भरिएको हुन्छ । विश्वमा मुख्यतया: छ, प्रकारका मकै पाइने भए तापानि रड र साइजका हिसाबले मकै दर्जनौ किसिसमा पाइन्छन् । देख्न मात्र होइन, स्वादमा समेत फरक-फरक हुने यी मकैका प्रजाति नेपाली बजारमा भित्रन सकेका छैनन् । देख्न जति रोचक र आकर्षक छन्, स्वादमा पनि फरकफरक हुने यी मकैका प्रजातिले धेरैको मन तानेको हुन्छ । लोकल होस् या हाइब्रिट मकैको उत्पादनमा आएको विविधताले सबैलाई चकित तुल्याएको छ । रड-रडका प्रजातिले

धर्मा मक्प्रातिका आकपण बद्द गएका छ ।
परिकारमा पनि विविधता
मकैका परिकारमा यति धेरै विविधता आएको छ कि सोच्ने गाह्ने छ । एसियनहरूले आफै हिसावले परिकारमा विविधता दिएका छन् भने युरोप-अमेरिकामा आ-आफै परिकार छन् । चिनियाहरूले मकैको परिकार बनाउँदा सुप, सलाददेखि मिठासकासम्म कयौं परिकार बनाउन

थालेका छन् । भारतीयहरुको त झन् करि हो करि मकैका परिकार ।
 चाट भनौं या खिर या त पुलाउ, सबैमा मकैको परिकार समावेश हुन थालेको छ । अमेरिकन या बिट्सहरूले रोस्ट गरेर होस् या बटर सते गरेर मकैलाई आपनो दैनिकीमा छुटाउन चाहैदैनन् । मकैलाई इटलियनले पनि विविध परिकार बनाएर पस्कने गरेका छन् । मेक्सिकोले त विश्वभरमा सबैबन्दा धेरै मकैको परिकार बनाएर आपनो देशको चिनारी दिएको छ ।

मेक्सिकनले नाचोज, क्यसिडेला, कर्न बावल, कर्न अन दि कप, टाकोस, टमाले, कर्न पचानेलासम्म बनाएर चकित तुल्याएका छन् । इटलीमा मकैको परिकार पोलेन्ट विश्वभर अत्यधिक लोकप्रिय छ । कर्न फ्लेक्स, कर्न डग, कर्न सुप, कर्न राइस, कर्न पुडिङ जस्ता परिकार नेपालमा पनि लोकप्रिय भइसकेका छन् ।

